

POSTANOWIENIE

Dnia 17 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z odwołania E.S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Siedlcach

o zwrot nienależnie pobranych świadczeń,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 17 grudnia 2025 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 22 lutego 2024 r., sygn. akt IV Ua 25/23,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2) zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującej się E.S. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) wraz z odsetkami wynikającymi z art. 98 § 1¹ k.p.c., tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Siedlcach, wyrokiem z 22 lutego 2024 r., po rozpoznaniu apelacji E.S. od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach z 31 lipca 2023 r. zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Siedlcach z dnia 24 sierpnia 2022 r. w ten sposób, że stwierdził, iż E.S. nie jest zobowiązana do zwrotu pobranych zasiłków: chorobowego z funduszu chorobowego za okres od 12 sierpnia 2018 roku do 18 lutego 2019 roku oraz

macierzyńskiego z funduszu chorobowego za okres od 13 sierpnia 2017 roku do 11 sierpnia 2018 roku w łącznej kwocie, obejmującej należności główne i odsetki, wynoszącej 63 470,02 zł oraz zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Siedlcach na rzecz E.S. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Ponadto zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Siedlcach na rzecz E.S. kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Organ rentowy wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach, zaskarżając wyrok w całości. Skargę kasacyjną oparł na podstawach naruszenia prawa materialnego, tj. art. 84 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2025 r., poz. 350) przez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że ubezpieczona swoim umyślnym działaniem tj. wykonywaniem pracy zarobkowej w okresie zwolnienia lekarskiego (od 25 kwietnia do 13 maja 2016 r., od 28 czerwca do 5 sierpnia 2016 r., od 25 sierpnia do 23 października 2016 r., od 1 lutego do 2 marca 2017 r.) nie wpłynęła również na prawo i wysokość do zasiłku chorobowego od 12 sierpnia 2018 r. do 18 lutego 2019 r. oraz zasiłku macierzyńskiego od 13 sierpnia 2017 do 11 sierpnia 2018 r.

Mając na uwadze powyższe, organ rentowy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Siedlcach oraz orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania organ rentowy powołał się na oczywistą zasadność skargi, albowiem Sąd drugiej instancji dopuścił się niewłaściwego zastosowania wskazanego w podstawach kasacyjnych przepisu i przyjął, że ubezpieczona swoim umyślnym działaniem tj. wykonywaniem pracy zarobkowej w okresie zwolnienia lekarskiego (od 25 kwietnia do 13 maja 2016 r., od 28 czerwca do 5 sierpnia 2016 r., od 25 sierpnia do 23 października 2016 r., od 1 lutego do 2 marca 2017 r.) nie wpłynęła również na prawo i wysokość do zasiłku chorobowego od 12 sierpnia 2018 r. do 18 lutego 2019 r. oraz zasiłku macierzyńskiego od 13 sierpnia 2017 r. do 11 sierpnia 2018 r.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną, ubezpieczona E.S. wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie od organu rentowego

na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna nie jest kolejnym środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej ma miejsce tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi – bez pogłębionej analizy i juredycznych dociekań – w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie. Skarżący, który powołuje się na tę przesłankę, powinien wykazać oczywistą zasadność skargi przejawiającą się kwalifikowanym charakterem naruszenia przepisów prawa. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie przesłanką oczywistej zasadności skargi kasacyjnej wymaga wykazania przez skarżącego niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka, bez konieczności dokonywania pogłębionej analizy, sprzeczności wykładni lub zastosowania prawa materialnego bądź procesowego z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Sam stawiany przez skarżącego zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) prawa, zawarty

w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, nie prowadzi wprost do konkluzji, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Możliwa jest bowiem sytuacja, w której zaskarżony wyrok sądu drugiej instancji, mimo błędnego uzasadnienia, odpowiada prawu (art. 398¹⁴ in fine k.p.c.). Oczywiście naruszenie prawa występuje wówczas, gdy błąd w interpretacji lub stosowaniu prawa jest widoczny bez pogłębionej analizy wchodzących w grę przepisów i jednocześnie sprawia, że zaskarżone orzeczenie powinno być wyeliminowane z obrotu prawnego ze względu na jego rażącą wadliwość (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 5 października 2007 r., III CSK 216/07, LEX nr 560577; z dnia 19 marca 2004 r., II PK 4/04, LEX nr 585785; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494).

Należy zauważyć, że uzasadnienie złożonego przez organ rentowy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowi w przeważającej mierze sprawozdanie ze stanu sprawy, nie zaś próbę prawniczego argumentowania, iż przy jej rozpoznaniu doszło do rażącego, widocznego *prima vista* uchybienia przepisom, w szczególności przepisom prawa materialnego. Organ rentowy powołując się na art. 84 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej pomija fakt, że ewentualny obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia wymaga ustalenia, iż ubezpieczona swym działaniem wprowadziła organ w błąd. Sam fakt wykonywania pracy zarobkowej w okresie zwolnienia chorobowego, oceniany w kontekście art. 17 ustawy zasiłkowej, nie może samoistnie rzutować na ocenę stopnia świadomości dalszych następstw utraty prawa do zasiłku, także w późniejszych okresach zasiłkowych, które nie były co do zasady przez organ rentowy kwestionowane.

Godzi się przypomnieć, że świadomym wprowadzeniem w błąd jest umyślne działanie świadczeniobiorcy, które ma postać zamiaru bezpośredniego lub zamiaru ewentualnego. W rozumieniu art. 84 ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych błąd stanowi następstwo świadomego działania pobierającego świadczenie, determinowanego wolą wywołania przekonania po stronie organu, że zostały spełnione warunki nabycia prawa do świadczenia lub świadczenia w określonej wysokości. Ten błąd wiąże się zawsze z pierwotną wadliwością

rozstrzygnięć organu rentowego lub odwoławczego, z etapem ustalania prawa do świadczeń, a jego istotną cechą konstrukcyjną, odróżniającą od innych uchybień, jest istnienie fałszywego wyobrażenia organu o stanie uprawnień ubezpieczonego, wywołanego na skutek świadomego zachowania osoby pobierającej świadczenie (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 8 lipca 2025 r., II USKP 107/24, LEX nr 3888807).

Nie sposób przyjąć stanowisko organu rentowego o oczywistej zasadności skargi, wówczas gdy skarżący całkowicie pomija kluczowy dla sprawy aspekt zakresu świadomego działania osoby pobierającej świadczenie, akcentuje za to jedynie formalny wpływ zakwestionowanych przez organ rentowy okresów pobierania świadczeń z ubezpieczenia chorobowego na kolejne okresy zasiłkowe, powielając stanowisko Sądu pierwszej instancji o wpływie wcześniejszych okoliczności faktycznych (świadczenia pracy w okresie zwolnienia lekarskiego) na prawo i wysokość zasiłku chorobowego uzyskanego później, bez wskazania podstaw prawnych mających dowodzić istnienia tej korelacji.

Mając powyższe na uwadze, należy stwierdzić, że w sprawie nie występuje powołana przez organ rentowy przesłanka przedsądu, wobec czego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 98 § 1 i 3 w związku art. 398²¹ k.p.c.

M.G.

[SOP]